

**Fenomén primátor
Osobnosti v čele měst
v 19. a 20. století**

**Das Phänomen
des Primators –
Oberbürgermeisters**

**Persönlichkeiten an der Spitze
der Städte im 19. und
20. Jahrhundert**

**4. a 5. října
4. und 5. Oktober
2022**

**Rezidence primátora
Residenz des Primators
Mariánské náměstí 1
Praha 1**

41. mezinárodní konference Archivu hlavního města Prahy pořádaná ve spolupráci s Historickým ústavem Akademie věd České republiky, Fakultou humanitních studií Univerzity Karlovy, Filozofickou fakultou Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem a Instytutem Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

41. internationale Tagung des Archivs der Hauptstadt Prag in Zusammenarbeit mit dem Institut für Geschichte der Akademie der Wissenschaften der Tschechischen Republik, der Fakultät für Humanistische Studien der Karls-Universität, der Philosophischen Fakultät der J. E. Purkyně-Universität in Ústí nad Labem, dem Institut für Geschichte und Archivwissenschaft der Pädagogischen Universität in Krakau

ÚTERÝ, 4. ŘÍJNA 2022 / DIENSTAG, 4. OKTOBER 2022

8.30–9.00 PREZENCE / REGISTRIERUNG

9.00–10.40

Zahájení konference / Eröffnung der Tagung

Olga Fejtová: Úvodní referát / Einführungsreferat

Martin Klečacký: Volba s posvěcením císaře. Potvrzování volby primátorů statutárních měst v Čechách v letech 1850–1918 / Eine Wahl mit dem Segen des Kaisers. Die Bestätigung der Wahl der Bürgermeister der Statutarstädte in Böhmen in den Jahren 1850–1918

Zdeněk R. Nešpor: Málo jich, aneb evangelíci v čele českých, moravských a slezských měst v „dlouhém“ 19. století / Wenige von ihnen, oder die Protestanten an der Spitze der böhmischen, mährischen und schlesischen Städte im „langen“ 19. Jahrhundert

Diskuse / Diskussion

10.40–11.00 PŘESTÁVKA / KAFFEPAUSE

11.00–12.50

Martina Maříková – Martina Power – Zlata Prokšová Brátková – Petra Slámová: Zvolení měšťany, jmenovaný úřady, potvrzený císařem. Obsazování úřadu pražského purkmistra v letech 1784–1838 / Von den Bürgern gewählt, von den Behörden ernannt, vom Kaiser bestätigt. Die Besetzung des Amtes des Prager Bürgermeisters in den Jahren 1784–1838

Martina Power: Pražská radnice v období bachovského absolutismu – „temná“ doba obecní správy? (*diskusní příspěvek*) / Das Prager Rathaus in der Zeit des Bach'schen Absolutismus – das „dunkle“ Zeitalter der Kommunalverwaltung? (*Diskussionsbeitrag*)

Hana Gutová Vobrátilková: Staročeši Tomáš Černý a Ferdinand Vališ – cesta vizionáře a pragmatika do čela Prahy / Die Alttschechen Tomáš Černý und Ferdinand Vališ – der Weg eines Visionärs und eines Pragmatikers an die Spitze Prags

Hana Svatošová: Kompromisní starostové. Vliv mezistranických dohod na volbu starostů v Praze na přelomu 19. a 20. století (*diskusní příspěvek*) / Die Kompromiss-Bürgermeister. Der Einfluss interparteilicher Vereinbarungen auf die Wahl der Prager Bürgermeister an der Wende vom 19. zum 20. Jahrhundert (*Diskussionsbeitrag*)

Jan Županič: Elita města, elita státu? Nobilitace purkmistrů a starostů královského hlavního města Prahy / Eliten der Stadt, Eliten des Staats? Die Nobilitierung der Bürgermeister und Oberbürgermeister der königlichen Hauptstadt Prag

Diskuse / Diskussion

12.50–14.10 POLEDNÍ PŘESTÁVKA / MITTAGSPAUSE

14.10–15.50

Tomáš Sterneček: „Hvězda přinášející obecné blaho“, nebo bezohledný intrikán? Kult a kontroverze prvního purkmistra českobudějovického regulovaného magistrátu / „Ein Star des Gemeinwohls“ oder ein skrupelloser Intrigant? Der Kult und die Kontroversen um den ersten Bürgermeister des Budweiser regulierten Magistrats

Alice Olaru: Paul Wolfgang Merkel – ein Nürnberger Kaufmann, Reformier und Politiker zwischen Ancien Régime und Moderne / Paul Wolfgang Merkel – norimberský obchodník, reformátor a politik mezi starým režimem a modernou

Martin Scheutz: Im Schatten der Revolution von 1848. Liberale Bürgermeister in Graz, Linz und Wien der 1860er und 1870er Jahre und deren Aufgabenfelder / Ve stínu revoluce 1848. Liberální starostové ve Štýrském Hradci, v Linci a ve Vídni v šedesátých a sedmdesátých letech 19. století a jejich pole působnosti

Brigitte Huber: Von kommunaler Unmündigkeit zu selbstbewusster stadtbürgerlicher Interessensvertretung. Münchner Bürgermeister zwischen 1791 und 1919 / Od komunální nezralosti k sebevědomému zastupování zájmů měšťanů. Mnichovští starostové mezi lety 1791 a 1919

Diskuse / Diskussion

15.50–16.10 PŘESTÁVKA / KAFFEEPAUSE

16.10–17.30

Włodzimierz Zientara: Die Verdienste des Oberbürgermeisters
Theodor Eduard Körner für die Stadt Thorn im 19. Jahrhundert /
Zásluhy starosty Theodora Körnera o město Toruň v 19. století

Konrad Meus: Presidents of Cracow and Lviv during the First World
War – „ordinary“ people in extraordinary times / Prezidenti
Krakova a Lvova během první světové války – „obyčejní“ lidé
v neobyčejných časech

Aleksander Łupienko: Der Oberpräsident und die städtische
Infrastruktur. Der Fall Galiziens / Prezident a městská
infrastruktura. Příklad Haliče

Diskuse / Diskussion

STŘEDA, 5. ŘÍJNA 2022 / MITTWOCH, 5. OKTOBER 2022

8.30–9.00 PREZENCE / REGISTRIERUNG

9.00–10.40

Veronika Knotková: Starosta a primátor z pohledu úředníka. Třicet
let pozorování / Bürgermeister und Primator aus der Sicht eines
Beamten. Die Beobachtungen über dreißig Jahre

Andor Mészáros: Vedení zrozněho velkoměsta Budapešti v éře
dualismu. Károly Ráth a Károly Kamermayer – první primátor
a první starosta sjednocené metropole / Die Führung der
Großstadt Budapest in der Zeit des Dualismus. Károly Ráth und
Károly Kamermayer – der erste Oberbürgermeister und der erste
Bürgermeister der vereinigten Metropole

Attila Tózsza-Rigó: Der Bürgermeister in schwierigen Zeiten.
Die städtebaulichen Aktivitäten von Bürgermeister István Bárczy
in Budapest während des Ersten Weltkriegs / Starosta v těžkých
časech. Urbanistické aktivity starosty Istvána Bárczyho
v Budapešti během první světové války

Tomáš Korbel: Mezi stavebním podnikáním a komunální politikou.
Socioprofesionální skupina českých architektů a stavitelů v čele
městských samospráv 1859–1919 / Zwischen Bauunternehmungen
und Kommunalpolitik. Tschechische Architekten und Baumeister
an der Spitze der städtischen Selbstverwaltungen 1859–1919

Diskuse / Diskussion

10.40–11.00 PŘESTÁVKA / KAFFEEPAUSE

11.00–12.50

Terezie Hlaváčková: Karel Baxa na filmovém plátně / Karel Baxa auf der Film-Leinwand

Charles Stirnimann: Baumeister des Roten Basel. Fritz Hauser (1884–1941) in seiner Zeit / Stavitel rudé Basileje. Fritz Hauser (1884–1941) ve své době

Kinga Siedlich: Carl Friedrich Goerdeler – Oberbürgermeister von Leipzig in den Jahren 1930–1937 (*Diskussionsbeitrag*) / Carl Friedrich Goerdeler – starosta Lipska v letech 1930–1937 (*diskusní příspěvek*)

Nina Lohmann – Jiří Pešek: Prezidenti Varšavy aneb Jak udržovat hlavní město při životě v době války a destrukce (1939–1950) / Die Präsidenten der Stadt Warschau oder Wie man eine Hauptstadt in der Zeit von Krieg und Zerstörung am Leben erhält (1939–1950)

Andreas Weigl: Rote Patriarchen? Sozialdemokratische Bürgermeister in Wien und ihre innerparteilichen Rivalen / Rudí patriarchové? Sociálnědemokratičtí starostové ve Vídni a jejich vnitrostraničtí rivalové

Diskuse / Diskussion

12.50–14.10 POLEDNÍ PŘESTÁVKA / MITTAGSPAUSE

14.10–15.40

Irena Kapustová: František Ulrich – starosta, který vtiskl moderní ráz Hradci Králové (*diskusní příspěvek*) / František Ulrich – der Bürgermeister, der Königgrätz einen modernen Charakter gab (*Diskussionsbeitrag*)

Karel Řeháček: Muži v čele Plzně první poloviny 20. století – typologie osobností a stylu řízení města / Die Männer an der Spitze Pilsens in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts – eine Typologie der Persönlichkeiten und des Stils der Stadtverwaltung

Veronika Szeghy-Gayer: Najvyšší predstavitelia miest na Slovensku v meniacich sa režimoch v prvej polovici 20. storočia – prípad mesta Košice / Die obersten Repräsentanten der Städte in der Slowakei im Wandel der Regime in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts – der Fall Kaschau

Pavol Matula: Žilinský starosta Vojtech Tvrďý – prominent i oponent ľudáckeho režimu / Der Bürgermeister von Žilina Vojtech Tvrďý – ein Prominenter und Gegner des Volksregimes

Diskuse / Diskussion

15.40–16.00 PŘESTÁVKA / KAFFEPAUSE

16.00–18.00

Christof Neidiger: Besiedelung der „Steppe“ – Otto Bärnreuther und die beginnenden „Wirtschaftswunderjahre“ 1952–1957 in Nürnberg / Osídlování „stepi“ – Otto Bärnreuther a počáteční léta „hospodářského zázraku“ 1952–1957 v Norimberku

Maria Horn: Initiativen des Oberbürgermeisters der Stadt Nürnberg Andreas Urschlechter in der „Planungsdekade“ / Iniciativy starosty města Norimberku Andrease Urschlechtera v „dekádě plánování“

Tomáš Dvořák: Prestižní post nebo horké křeslo? Předsedové brněnského národního výboru v letech 1945–1954 / Prestigeposten oder heißer Stuhl? Die Vorsitzenden des Brüner Nationalausschusses in den Jahren 1945–1954

Václav Ledvinka: Kult osobnosti primátora Vacka – k roli primátora v systému tzv. lidové správy (1945–1990) / Der Personenkult Primator Vaceks – zur Rolle des Primators im System der sogenannten Volksverwaltung (1945–1990)

Diskuse / Diskussion

Závěrečné slovo / Schlusswort

Změna programu vyhrazena / Programmänderungen vorbehalten

Konference se koná pod záštitou primátora hlavního města Prahy MUDr. Zdeňka Hříba / Die Tagung findet unter der Schirmherrschaft des Primators der Hauptstadt Prag MUDr. Zdeněk Hřib statt

Organizátoři prosí o nahlášení Vaší účasti a kontaktních údajů na emailovou adresu Marketa.Ruckova@praha.eu nejpozději **do 29. září 2022** / Die Organisatoren bitten Sie um eine verbindliche Anmeldung und die Zusendung Ihrer Kontaktdaten spätestens **bis zum 29. September 2022** an die E-Mail-Adresse Marketa.Ruckova@praha.eu

Počet návštěvníků může být s ohledem na epidemiologickou situaci omezen / Die Anzahl der Tagungsteilnehmer kann aufgrund der epidemiologischen Situation begrenzt werden

---

FAKULTA
HUMANITNÍCH STUDIÍ
Univerzita Karlova

UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Filozofická fakulta

